

Mellan myt och mätning

– Sverige i en internationell jämförelse



FUTURION

Tankesmedjan för framtidens arbetsliv

Innehåll

Förord	5
Om författaren	6
Inledning	7
Syfte och tillvägagångssätt	12
Demokrati och mänskliga fri- och rättigheter	14
Mänsklig utveckling, jämställdhet och social rättvisa	19
Ekonomi, konkurrenskraft och företagande	22
Ekologisk och socialt hållbar utveckling	27
Välmående och bidrag till världen	29
Sammanfattning – Sverige i en internationell jämförelse	30
Slutsatser	32
Referenser	36

”I höst går Sverige till vallokalerna för att rösta och kampen mellan partierna om verklighetsbilden är i fokus.”



Ann-Therése Enarsson, vd Futurion.
Foto: Fredrik Hjerling

Förord

I höst går Sverige till vallokalerna för att rösta och kampen mellan partierna om verklighetsbilden är i fokus.

Kampen om verklighetsbeskrivningen kommer ofta före kampen om reformerna. Konflikten gäller tolkningen av fakta, och de problem som betonas styr politiken. Det är lätt att förstå att det vi brukar kalla problemformuleringsprivilegiet väger tungt om det i en valrörelse handlar om inte en enskild politisk fråga utan om tillståndet i landet.

Därför är det angeläget att granska den bild som ges av tillståndet i landet. När professor Jesper Strömbäck tidigare har granskat tesen om att Sverige skulle vara ett land som håller på att gå sönder – som en konsekvens av regeringens politik, på grund av migrationen eller andra orsaker – fann han att det saknades stöd för påståendet att Sverige skulle vara ett land i kollaps.

När han nu för tredje gången på uppdrag av Futurion studerar hur vi som land rankas utifrån olika internationella index vad gäller innovation, företagsklimat, kvinnors

rättigheter, demokrati och annat konstaterar han att Sverige fortfarande rankas som ett av världens bästa länder.

Men han ser också varningstecken. I jämförelse med genomgången för fyra år sedan har Sverige tappat placering i 18 rankingar och ökat i 12. Det tyder på en försvagad position.

Vi rasar till och med mycket i det som handlar om barnens rättigheter. Detta visar att vi inte kan ta vår topposition för given. Sverige har inte blivit ett dåligt land – tvärtom – men kanske lite sämre jämfört med andra.

I valrörelsen kommer överord att användas både av regering och opposition. Vi hoppas och tror att denna rapport kan bidra till en mer faktabaserad debatt. Vad är Sverige bra på och vad kan vi bli bättre på? Sedan kan olika partier och andra aktörer ha skilda lösningar och visioner. Det är både helt rimligt och önskvärt. Men diskussionen bör utgå från fakta.

/Ann-Therése Enarsson, vd Tankesmedjan Futurion



Rapportförfattare

Jesper Strömbäck är professor i journalistik och politisk kommunikation vid Institutionen för journalistik, medier och kommunikation (JMG) vid Göteborgs universitet. Han har bland annat varit gästprofessor vid University of Zürich och University of Florida, och huvudsekreterare och kanslichef för regeringens Framtidskommission (2011–2013).

Inledning

Är Sverige ett land i förfall eller ett land drabbat eller hotat av systemkollaps? Under de senaste tio åren är det många som har hävdat detta. Inte minst den så kallade flyktingkrisen 2015–2016 målades av framträdande politiker upp som ett existentiellt hot mot Sverige och det svenska systemet.¹ Sedan dess har begrepp som kollaps, systemkollaps, systemhotande och Sverige som u-land handlat om, för att ta några exempel, effekterna av covid-pandemin (eller åtgärderna mot den), gängbrottslighet och skjutningar, situationen i sjukvården, för företagandet, och den fortsatta men numera mycket begränsade invandringen. Påståendena kan komma från mer eller mindre vanliga medborgare och aktivister som debatterar i sociala och digitala medier, men även från etablerade politiker och debattörer och av alternativa medier. I vissa fall används Sverige även som slagträ i den internationella debatten, inte minst av högerpopulistiska och auktoritära aktörer (Åkerlund, 2023). Det mest omtalade exemplet är troligen Donald Trumps ”last night in Sweden”-tal,² men hösten 2025 hävdade Ungerns premiärminister Viktor Orbán att Sverige har ”checkat ut från civilisationen” och att allt som återstår är ”barbari”.³ Samtidigt hävdade Elon Musk att ”Sverige är döende”.⁴

Även om många sådana här påståenden skulle kunna avfärdas som överdriven retorik och som falsk och missvisande information väcker de frågan om hur situationen i Sverige ser ut. Vid två tidigare tillfällen (2017 och 2022) har jag undersökt detta genom att jämföra hur

Sverige rankas i en rad olika internationella jämförelser och rankingar. Dessa genomgångar visade, tvärt emot hur det ibland kan låta i debatten, att Sverige regelmässigt rankas som ett av världens ledande länder på områden som sträcker sig från demokrati och jämställdhet till bland annat företagande, ekonomi och ekologiskt hållbar utveckling.⁵

”Undersökningar visar att en tydlig majoritet av svenskarna under de senaste tio åren uppfattar det som om situationen i Sverige är på väg i fel riktning.”

Trots detta fortsätter påståenden om att Sverige är ett land i kris eller förfall att höras i debatten, samtidigt som undersökningar visar att en tydlig majoritet av svenskarna under de senaste tio åren uppfattar det som om situationen i Sverige är på väg i fel riktning.⁶ När vi nu går in i ett valår efter en mandatperiod där Tidöregeringen och Sverigedemokraterna har styrts finns det därför starka skäl att följa upp de tidigare studierna för att dels kartlägga hur Sverige står sig i jämförelse med andra länder, dels om det har skett någon förändring över tid.

¹ <https://www.svt.se/nyheter/inrikes/2015-aret-da-flyktingkrisen-stod-i-centrum>

² <https://www.bbc.com/news/world-us-canada-39020962>

³ <https://www.aftonbladet.se/nyheter/a/GypAnq/viktor-orban-till-attack-mot-sverige-kollapsar>

⁴ <https://www.tv4.se/artikel/1uABScmDIA6P7nXS7CDxzz/rasar-pa-x-sverige-aer-doeende>

⁵ Strömbäck, 2017, 2022.

⁶ SOM-institutet, 2024.

En fråga om fakta

En viktig utgångspunkt för den här rapporten är att svaret på frågor om hur situationen ser ut i Sverige eller något annat land inte handlar om åsikter. De handlar om fakta och evidens. När det gäller åsikter finns i grunden inga rätt eller fel, men bortom olika åsikter finns det en faktisk eller objektiv verklighet.

Det innebär att uppfattningar och påståenden om hur verkligheten ser ut kan vara mer eller mindre korrekta eller felaktiga beroende av vad evidens – till exempel forskning, offentlig statistik, vittnesmål – visar.⁷ Detta är viktigt att påminna om, inte minst i en tid där åsikter ofta framställs som fakta, där obekväma fakta ofta avfärdas som åsikter, där det är en större spridning av falsk och missvisande information än någonsin och används som politiska vapen, och där den politiska debatten ofta tycks handla om en kamp om verklighetsbilden snarare än om ideologier och hur man vill förändra samhället.⁸ Detta riskerar leda till minskad enighet om vad som är sant och falskt, ökad polarisering av människors verklighetsuppfattningar, ökat kunskapsmotstånd, minskade möjligheter att lösa faktiska problem, och en försvagad demokrati.⁹

Faktum är nämligen att en viktig förutsättning för att demokratin ska fungera väl är att människor är åtminstone någorlunda informerade om politik och samhälle i vid mening och att det råder en bred enighet om vad som är sant respektive falskt.¹⁰ Det i sin tur förutsätter att människor har tillgång till sann och relevant information, att människor har både förmåga och vilja att skilja mellan sann respektive falsk och missvisande information, och att politiska aktörer håller sig till fakta och inte sprider falsk och missvisande information. Samtidigt visar forskning att det ofta råder en betydande klyfta mellan ideal och verklighet.

Hårdare kamp om verklighetsbilden

Det har nu gått tio år sedan Oxford Dictionaries utsåg ”post-sanning” till årets ord. Begreppet syftar på en situation där objektiva fakta betyder mindre i opinionsbildningen och för människors verklighetsuppfattningar än vad människor känner och tror.¹¹ Bakgrunden var bland annat den amerikanska presidentvalrörelsen och den brittiska folkomröstningen om Brexit 2016. Båda präglades av omfattande spridning av falsk och missvisande information, inte minst från vinnarna av valkampanjerna, men det tycktes inte skada dem.¹²

”Nu finns helt andra möjligheter för politiska aktörer att använda sig av digitala och sociala medier för att försöka sätta sina bilder av hur verkligheten i olika avseenden ser ut.”

De vann trots – eller kanske till och med tack vare – all den falska och missvisande information de spred och fick människor att tro på. Detta illustrerar en utveckling där mängden falsk och missvisande information i offentligheten har ökat kraftigt, där fakta tycks betyda allt mindre för både beslutsfattare och medborgare, och där falsk och missvisande information används som politiska vapen.¹³ Den utvecklingen kan i sin tur åtminstone delvis förklaras av framväxten och den kraftigt ökade betydelsen av digitala och sociala medier i kombination med försvagningen av traditionella nyhetsmedier.¹⁴ Så länge traditionella nyhetsmedier dominerande medielandskapen var den mesta information som förmedlades

⁷ Glüer & Wikforss, 2022.

⁸ Bennett & Livingston, 2021; Howard, 2020; Strömbäck, Wikforss, et al., 2022.

⁹ Marietta & Barker, 2019; Rekker, 2021; Rosenfeld, 2019; Wikforss, 2021; Young, 2024

¹⁰ Rosenfeld, 2019; Wikforss, 2021.

¹¹ Den exakta definitionen lyder: ”Post-truth is an adjective defined as ‘relating to or denoting circumstances in which objective facts are less influential in shaping public opinion than appeals to emotion and personal belief’”. <https://languages.oup.com/word-of-the-year/2016/>

¹² Kessler et al., 2020; McIntyre, 2018.

¹³ Benkler et al., 2018; Howard, 2020; Kavanagh & Rich, 2018; McIntyre, 2018; Strömbäck, Wikforss, et al., 2022.

¹⁴ Benkler et al., 2018; Strömbäck, Boomgaarden, et al., 2022.

till en bredare allmänhet kontrollerad och verifierad, och trösklarna för att sprida falsk information var höga. Eftersom olika nyhetsmedier följer ungefär samma journalistiska normer, yrkesvärderingar och produktionsrutiner var de verklighetsbilder som olika nyhetsmedier förmedlade mycket samstämmiga. Det innebar att de flesta människor fick mycket likartad information om politik och samhälle. Även om människor hade olika åsikter om hur saker och ting borde vara gjorde det att skillnaderna i verklighetsuppfattningar var relativt små. Det innebar också att utrymmet för politiska aktörer att ifrågasätta den bild av verkligheten som nyhetsmedierna förmedlade och att torgföra alternativa bilder av verkligheten var små, och att politiska aktörer generellt var försiktiga med att sprida information vars sanningshalt kunde ifrågasättas.

Allt detta har förändrats i grunden. Nu finns helt andra möjligheter för politiska aktörer att använda sig av digitala och sociala medier för att försöka sätta sina bilder av hur verkligheten i olika avseenden ser ut, oavsett om det är för att man genuint har uppfattningar om verkligheten som skiljer sig från vad evidens visar eller om man använder det strategiskt för att påverka människors verklighetsuppfattningar och i förlängningen deras åsikter. Det bottenar i att om man lyckas etablera en bild av verkligheten som understödjer och motiverar den politik man driver förbättras förutsättningarna för att man ska få stöd eller åtminstone acceptans för de politiska förslag man har.

Flera exempel skulle kunna tas. Om man exempelvis kan etablera bilden av att invandring är en kostnad eller ökar brottsligheten ökar sannolikheten att man får stöd för en mer restriktiv och repressiv invandringspolitik; om man kan etablera bilden av att bidragstagare kan stapla bidrag på hög och få ut mer pengar än människor som yrkesarbetar ökar sannolikheten att man får stöd för förslag om

”Om man lyckas etablera bilden av att det går dåligt för Sverige ökar sannolikheten för att människor ska vilja byta ut de som sitter vid makten.”

bidragstak; om man kan etablera bilden av att åtgärder för att begränsa klimatutsläpp är väldigt dyra ökar sannolikheten för att man får stöd för en mindre ambitiös miljöpolitik; och om man kan etablera bilden av att vinstdrivande företag i välfärdssektorn leder till sämre välfärd ökar förutsättningarna att få stöd för en politik som innebär begränsningar för vinstdrivande företag i välfärdssektorn. Och så vidare.

En liknande logik gäller när det handlar om att beskriva samhällsutvecklingen i bredare termer, det vill säga om det i olika avseenden går bra eller dåligt för ett land. Om man lyckas etablera bilden av att det går dåligt för Sverige ökar sannolikheten för att människor ska vilja byta ut de som sitter vid makten, och omvänt: lyckas man etablera bilden av att det går bra för Sverige ökar sannolikheten för att människor ska rösta fram samma parti(er) till makten. Det är därför logiskt att oppositionspartier brukar hävda att utvecklingen går åt fel håll medan partier i regeringsställning brukar hävda att den går åt rätt håll.

I denna kamp om verklighetsbilden används olika medel. Det kan exempelvis handla om att framställa anekdotisk bevisföring som generellt giltig, om att välja ut sådan forskning som stödjer en tes utan hänsyn till vad andra studier visar, om att helt bortse från evidens för att i stället hävda att något är på ett visst sätt, och rena lögnar. På ett övergripande plan handlar det också om hur politiska aktörer

strategiskt gestaltar eller ramar in verkligheten för att tillskansa sig ett problemformuleringsprivilegium.¹⁵ Att strategiskt gestalta olika aspekter av verkligheten innebär förenklat om att strategiskt välja fakta, ord och formuleringar på ett sätt som framhäver vissa problembeskrivningar, orsaksförklaringar och möjliga lösningar.¹⁶ Ibland kan olika gestaltningar vara lika sanna, som i det klassiska exemplet med glaset som kan beskrivas som halvfullt eller halvtomt. I andra fall innebär det strategiska gestaltandet att verkligheten framställs på ett sätt som strider mer eller mindre mot vad evidens visar. Ett typiskt exempel skulle kunna när politiker i syfte att framställa brottsligheten som ett stort problem bara lyfter fram statistik som visar att brottsligheten ökar och bortser från statistik som visar på minskande brottslighet.

Viktigt att notera är också att gestaltningar kan användas strategiskt som ett sätt att dölja sina egentliga åsikter och värderingar. I stället för att säga att man vill genomföra vissa förslag eller vara öppen med vad politiken syftar till motiverar man förslagen med att verkligheten ser ut på ett visst sätt och att man därför mer eller mindre *måste* driva en viss politik. Ett illustrativt exempel är USA, där en rad restriktioner av möjligheterna att rösta under de senaste åren har drivits igenom av republika-

”Samtidigt som det finns förklaringar till varför kampen om verklighetsbilden har blivit en viktigare del av den politiska debatten är det problematiskt.”

ner.¹⁷ Det är dock få republikaner som öppet medger att man *vill* inskränka rösträtten. Förslag till begränsningar motiveras i stället med felaktiga påståenden om att valfusk är ett stort problem som måste åtgärdas.¹⁸ På liknande sätt har förslag i den svenska debatten om en mer restriktiv invandringspolitik eller en hårdare kriminalpolitik, eller om att vi ska gå med i Nato, motiverats med att Sverige måste ha det eller göra det.

Problemen med kampen om verklighetsbilden

Samtidigt som det finns förklaringar till varför kampen om verklighetsbilden har blivit en viktigare del av den politiska debatten är det problematiskt. Till att börja med skapar det incitament för politiker och andra politiska aktörer att bortse från forskning och fakta som inte stämmer överens med den verklighetsbild de försöker etablera. Det leder till att nyanserna i en verklighet som oftast varken är svart eller vit går förlorade. Det skapar också incitament till spridningen av mer eller mindre falsk och missvisande information.¹⁹ Ett extremt exempel är Donald Trump, som vanemässigt sprider rena lögnen och annan falsk och missvisande information.²⁰ Även om det är svårt att kartlägga exakt hur vanligt det är råder det inget tvivel på att även svenska politiker, opinionsbildare och alternativa medier *sprider falsk och missvisande information. Det gäller inte minst högerradikala eller högerpopulistiska politiker och aktörer.²¹ En studie av parlamentariker i 26 länder, varav Sverige är ett, visar till exempel att parlamentariker tillhörande högerradikala eller högerpopulistiska partier som Sverigedemokraterna är de som sprider mest falsk och missvisande information.²²

Man bör heller inte bortse från den otillbörliga informationspåverkan från utrikes aktörer som vill påverka den svenska debatten och

¹⁵ Gustafsson, 1999.

¹⁶ Entman, 1993; Lee et al., 2008; Luntz, 2008; Schaffner & Sellers, 2010.

¹⁷ <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/state-voting-laws-roundup-october-2025>

¹⁸ En bra sammanställning av undersökningar kring förekomsten av valfusk finns här: <https://www.brennancenter.org/our-work/research-reports/debunking-voter-fraud-myth>.

¹⁹ Benkler et al., 2018; Bennett & Livingston, 2021.

²⁰ Kessler et al., 2020.

²¹ Benkler et al., 2018; Staender et al., 2024; Törnberg & Chueri, 2025.

²² Törnberg & Chueri, 2025.

politiken. Ju mer den politiska debatten handlar om verklighetsbilden, desto starkare blir incitamenten för både inrikes och utrikes aktörer att använda sig av falsk och missvisande information, och desto större utrymme finns det för otillbörlig informationspåverkan. Desto starkare blir även incitamenten att avfärda eller attackera avsändarna till information som strider mot den verklighetsbild man försöker torgföra, inte minst medier och forskare.

Sammantaget riskerar detta leda till att människor bibringas missvisande och felaktiga uppfattningar om verkligheten. Denna risk förstärks av att människor präglas av en (mer eller mindre stark) tendens att föredra och fästa större tilltro till information som bekräftar de egna åsikterna och verklighetsuppfattningarna.²³ Det finns därför en efterfrågan på bekräftande information, även om denna präglas av låg sanningshalt.²⁴ Risken förstärks ytterligare av att medieutvecklingen har gjort att det har blivit oändligt mycket enklare för människor att selektivt exponera sig för informationskällor som bekräftar de verklighetsuppfattningar man redan har, oavsett om det handlar om politiskt alternativa medier eller olika konton på sociala medier.²⁵ Dessutom visar forskning att de som söker sig till politiskt alternativa medier präglas av ett lägre förtroende för etablerade medier, och att användningen av sådana leder till sjunkande förtroende för etablerade medier.²⁶ Det riskerar att leda till att människor i ännu högre grad söker sig till informationskällor vars syfte inte är att informera utan att övertyga. Men även i de fall som människor vill få korrekt information och undvika falsk och missvisande information kan det både vara tidskrävande och svårt att sälla bland all den information man exponeras för och veta vad det finns starkast skäl att tro på.

Ytterligare ett problem i sammanhanget är att kampen om verklighetsbilden riskerar leda till låsningar i debatten och till ökad politisk och känslomässig polarisering.²⁷ Om en person exempelvis hävdar att våldsbrottsligheten har ökat under den senaste mandatperioden och en annan att den har minskat kan inte båda ha rätt: någon har fel. Men att medge att man har fel är ofta svårt och innebär en prestige-förlust, inte minst när debatten sker offentligt. Det riskerar leda till att man går till motattack och läser sig ännu hårdare vid och försöker försvara något som inte överensstämmer med evidens. När debatten handlar om politiska åsikter och förslag – exempelvis hårdare reglering av vinster i välfärden eller sänkta skatter – är det relativt enkelt att nå enighet om att vara oeniga. Det är mycket svårare när olika uppfattningar om verkligheten står emot varandra.

Mot den här bakgrunden har det både blivit svårare och viktigare att ta fram, sprida och försöka få acceptans för evidens om hur verkligheten faktiskt ser ut bortom kortsiktiga och snäva politiska agendor, bortom ett selektivt användande av forskning och fakta, och bortom politiskt motiverade skönmålningar och svartmålningar.



Foto: Joakim Honkasalo/Unsplash

²³ Kunda, 1990; Nickerson, 1998.

²⁴ Young, 2023.

²⁵ Benkler et al., 2018; Guess et al., 2020; Sude & Knobloch-Westerwick, 2022.

²⁶ Andersen et al., 2023; Tsfati et al., 2025.

²⁷ Iyengar et al., 2019; Levendusky, 2013.

Syfte & tillvägagångssätt

Mot den här bakgrunden är syftet med den här rapporten att följa upp tidigare granskningar av hur Sverige bedöms och rankas i olika internationella rankingar som handlar om att jämföra den faktiska situationen i olika länder.²⁸ Det finns flera skäl till att dessa rapporter bygger på internationella rankingar. För det första utgör sådana internationella rankingar evidens om hur situationen i Sverige bedöms i jämförelse med andra länder. För det andra är de organisationer som tar fram dessa internationella rankingar oberoende av den svenska politiken och den svenska debatten. Ofta(st) har de ett intresse av att driva någon särskild fråga, men de har inget intresse av att framställa Sverige eller något annat land på något specifikt sätt. Det ökar trovärdigheten. För det tredje genomförs de (mer eller mindre) regelbundet, vilket gör det möjligt att jämföra utvecklingen över tid. För det fjärde bygger de på en mängd olika indikatorer, vilket skapar en bredare bild av situationen på de områden som de olika rankingarna avser.

Eftersom den här rapporten är en uppföljning på tidigare rapporter följer den samma principer vad gäller avgränsningar och tillvägagångssätt. Identifieringen av internationella index och rankingar har skett i två steg. Till att börja med inkluderas de internationella index

och rankingar som ingick i tidigare rapporter. Därutöver har nya sökningar gjorts med hjälp av söktermerna ”international comparison countries”, ”country ranking”, ”international index countries” och ”international ranking countries”. Det resulterade i en bruttolista. Utifrån den har ett urval gjorts utifrån följande kriterier:

- (a) att rankingen omfattar minst 20 länder,
- (b) att den har tagits fram av en etablerad organisation,
- (c) att den bygger på index som omfattar ett flertal olika indikatorer,
- (d) att den i allt väsentligt handlar om att jämföra den faktiska situationen – utfallet av politiken – i olika länder snarare än policys,
- (e) att den mest aktuella publiceringen har skett under de senaste fem åren,
- (f) och att Sverige är ett av de länder som ingår i rankingarna.²⁹

Utifrån den här processen har 43 internationellt jämförande index och rankingar identifierats och tagits med i kartläggningen. Av de som ingick i den senaste granskningen (2022) har åtta index utgått då de inte har publicerat några nya rankingar. 40 index fanns med även i den tidigare rapporten, medan tre nya har tillkommit.

²⁸ Strömbäck, 2017, 2022.

²⁹ Dessa avgränsningar innebär att en del välkända internationella jämförelser inte ingår. Dit hör de så kallade PISA-undersökningarna, som inte bygger på index. Dit hör även Migration Integration Policy Index, som jämför integrationspolicys i olika länder men inte hur integrationen faktiskt fungerar eller resultaten av de politiska åtgärderna. Dit hör även enskilda forskningsstudier, liksom rankingar som i allt väsentligt bygger på en datakälla och inte på index

Sverige i en internationell jämförelse

De internationellt jämförande index och rankingar som har identifierats handlar om allt från exempelvis demokrati och pressfrihet till innovationsförmåga, konkurrensförmåga, social rättvisa och mänsklig utveckling. Antalet länder som ingår varierar, men kärnan utgörs av länder inom EU och OECD. Av naturliga skäl bygger indexen på olika datakällor, men det är inte ovanligt att flera index använder sig av delvis samma underliggande datakällor. Exempel på det är statistik från Världsbanken, Världsekonomiskt forum, FN och Eurostat.

Generellt bygger indexen och rankingarna i första hand på ”hårda data” som fakta från olika statistiska källor, även om en del också bygger mer eller mindre på enkäter bland experter och i några fall bland allmänheten. Nedan kommer vart och ett av indexen och rankingarna att beskrivas översiktligt, med fokus på vilka som står bakom dem, vad de mäter, vilka länder som toppar dem, Sveriges placering i den senaste rankingen, samt om det har skett någon förändring sedan den senaste genomgången för fyra år sedan.¹



Foto: Agnieszka Boeske/Unsplash

¹ Vad gäller den senaste rankingen anges vilket år den publicerades. Oftast innebär det att resultaten avser föregående år, men det finns även index vars resultat bygger på resultat från tidigare år. Det handlar i dessa fall om att det inte alltid finns aktuella data från alla länder, och att man då har valt det år då tillgången till data vad gäller specifika indikatorer är störst.

Demokrati och mänskliga fri- och rättigheter

Ett område där det finns flera internationella index och rankingar handlar i bred mening om demokrati och mänskliga fri- och rättigheter. Dit räknar jag i det här sammanhanget även index som handlar om förekomsten av korruption och graden av rättssäkerhet, i och med att båda har direkt och indirekt betydelse för demokratin och de mänskliga fri- och rättigheterna.

Democracy Index

Detta index tas fram av tidningen The Economist och dess Intelligence Unit. Den senaste rankingen publicerades 2024 och omfattar totalt 167 länder och självständiga territorier. Indexet bygger på 60 indikatorer som avser fem aspekter av demokrati som styrelseskick: valsystemet och graden av pluralism, politiska fri- och rättigheter, politiskt deltagande, den politiska kulturen samt hur det politiska systemet fungerar. Exempel på indikatorer är huruvida de nationella valen är fria och rättvisa, om det förekommer valfusk, om det finns mekanismer för att säkerställa att regeringen kan granskas och ställas till svars, förekomsten av korruption, hur stort förtroende människor har för regeringen, valdeltagandet, hur intresserade människor är av politik och hur starkt det folkliga stödet är för demokrati. I den senaste rankingen placerades Norge på första plats, följt av Nya Zeeland och, på tredje plats, Sverige. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige bytt plats med Island och klättrat en placering.³⁰

Freedom in the World

Detta index publiceras årligen av Freedom House, och den senaste rankingen omfattar 195 länder och 13 territorier. Indexet bygger på 10 indikatorer som handlar om politiska rättigheter och 15 som handlar om politiska friheter. Exempel på indikatorer är om de nationella valen är fria och rättvisa, om valmyndigheterna är fria och oberoende från politiska påtryckningar, om olika minoriteter har fullständiga politiska rättigheter och möjligheter att delta politiskt, om det är möjligt att ställa regeringen till svars mellan valen och om den politiska maktutövningen är öppen och transparent, samt om det finns fria och oberoende medier. Resultaten presenteras i form av poäng, och i den senaste undersökningen från 2025 rankas Sverige på delad andraplats tillsammans med Nya Zeeland och Norge. I topp ligger Finland. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat en placering.³¹

³⁰ Economist Intelligence Unit, 2024.

³¹ https://freedomhouse.org/country/scores?sort=fw&sort_order=desc och Freedom House (2025).

Human Freedom Index

Det här indexet tas fram av Cato Institute i samarbete med Fraser Institute. Båda är tanke-smedjor som arbetar för ökad individuell frihet, begränsad offentlig sektor och fria marknader. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 165 länder och självständiga territorier. Det är baserat på 87 indikatorer som bland annat handlar om ekonomisk frihet, rättssäkerhet, personlig trygghet och säkerhet (inklusive förekomsten av olika typer av brottslighet och konflikter), personlig rörelsefrihet, religionsfrihet, föreningsfrihet, informations- och yttrandefrihet samt individuella rättigheter i nära relationer. I den senaste rankingen hamnade Schweiz, Danmark och Nya Zeeland på de tre första platserna, medan Sverige tillsammans med Kanada rankades på plats 12. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat tre placeringar.³²

World Press Freedom Index

Detta index tas fram årligen av Reportrar utan gränser. Den senaste rankingen omfattar 180 länder och publicerades 2025. Indexet syftar till att undersöka hur stor pressfrihet som råder i de undersökta länderna, och tas fram genom expertenkäter och analyser av övergrepp mot pressfriheten. Expertenkäterna omfattar drygt 100 frågor, och indexet omfattar bland annat graden av pluralism, mediernas oberoende från politiska, ekonomiska eller religiösa institutioner och makthavare, det juridiska ramverket, förekomsten av självcensur, förekomsten av övergrepp och mot hot journalister. I den senaste studien rankades Sverige på fjärde plats. På de tre första platserna låg Norge, Estland och Nederländerna, och efter Sverige följde Finland och Danmark. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat en placering.³³

Rule of Law Index

Det här indexet tas fram av World Justice Project, en organisation som arbetar för att öka rättssäkerheten i världen. Metodologiskt

bygger den på omfattande enkätundersökningar riktade till såväl medborgare som jurister och experter. Den senaste versionen av indexet består av åtta dimensioner och 44 subfaktorer. De dimensioner som ingår handlar bland annat om huruvida den offentliga maktutövningen sker under lagarna och om det råder maktindelning och kontroll av hur makten utövas, frånvaro av korruption, tillgången till offentlig information och möjligheter att påverka politiken, att de grundläggande mänskliga fri- och rättigheterna garanteras, polisiär ordning och säkerhet, hur effektivt offentliga regleringar implementeras och efterföljs, samt hur civilrätten och rättsväsendet fungerar. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 143 länder. I topp låg Danmark, Norge och Finland, medan Sverige rankades på fjärde plats. Det är oförändrat jämfört med för fyra år sedan.³⁴

Corruption Perceptions Index

Det här indexet tas fram av Transparency International och syftar till att undersöka graden av korruption i olika länder. Indexet bygger på en aggregering av resultat från andra studier som via expertintervjuer och enkäter bland företagare analyserar förekomsten av korruption i den offentliga sektorn. Den senaste upplagan av detta index bygger på data från tretton olika källor. Den senaste rankingen publicerades 2024 och omfattar 180 länder. Danmark, Finland och Singapore rankades högst, medan Sverige rankades på åttonde plats.³⁵ Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat fyra placeringar.

”Indexet fokuserar på risker kopplade till miljö, mänskliga rättigheter samt hälsa och säkerhet.”

³² Vásquez et al., 2025.

³³ <https://rsf.org/en/index>

³⁴ World Justice Project, 2025.

³⁵ Transparency International, 2025 och <https://www.transparency.org/en/cpi/2024>

Global Corruption Index

Det här indexet tas fram av Global Risk Profile, ett företag specialiserat på att hantera olika risker som företag och myndigheter möter. Som en del av det tar det fram Global Corruption Index, som omfattar 196 länder och territorier och som bygger på 43 variabler. Till dessa hör bland annat om länderna har ratificerat centrala internationella konventioner, lagstiftningen och rättssäkerheten, den upplevda omfattningen av korruption, och omfattningen av brottslighet bland tjänstemän. Jämfört med Corruption Perceptions Index bygger det därmed på fler datakällor. Det senaste indexet publicerades 2023, och enligt det rankas Finland, Norge och Nya Zeeland högst. Sverige rankas på fjärde plats, och har klättrat en placering jämfört med för fyra år sedan.³⁶

Global Peace Index

Det här indexet tas fram av Institute for Economics and Peace och syftar till att mäta och jämföra graden av ”negativ fred”, med vilket avses frånvaro av våld eller rädsla för att bli utsatt för våld. Indexet bygger på tre pelare, vilka tillsammans omfattar 23 indikatorer. Den första pelaren handlar bland annat om inblandning i interna eller internationella konflikter, den andra om förekomst och utsatthet för brottslighet, terrorism och graden av politisk stabilitet, och den tredje om graden av militarisering. Det senaste indexet publicerades 2024 och omfattar 163 länder. I topp låg Island, Irland och Österrike, medan Sverige rankades på plats 39.³⁷ Det är ett kraftigt fall jämfört med för fyra år sedan, då Sverige rankades på plats 15. Viktiga förklaringar till det är den ökade våldsbrottsligheten fram till 2023 men också ökad vapenhandel och ökad försvarsbudget.

Fragile State Index

Det här indexet tas fram av tankesmedjan Fund for Peace. Det bygger på tolv pelare och över hundra indikatorer. De tolv pelarna handlar om våldsmonopolet, hur fragmenterade de politiska eliterna är, konflikter mellan olika grupper i landet, ekonomisk utveckling, jämlikheten vad gäller den ekonomiska utvecklingen, de ekonomiska möjligheterna för grupper och om det finns möjligheter att avancera, det politiska systemets legitimitet, tillgången till offentlig service och offentliga tjänster, mänskliga rättigheter och rättssäkerhet, demografisk uthållighet, situationen för flyktingar (inklusive internflyktingar), och om det förekommer intervention i landet från externa organisationer och länder. Det senaste indexet publicerades 2024 och omfattar 179 länder. Rankingen går från botten till toppen, men om man vänder på det rankas Norge, Finland och Island högst. Sverige rankas på plats 12, ett tapp från plats åtta för fyra år sedan.³⁸

Environmental, Social and Governance Index

Det här indexet tas också fram av Global Risk Profile, specialiserat på att hantera olika risker som företag och myndigheter möter i olika delar av världen. Indexet fokuserar på risker kopplade till miljö, mänskliga rättigheter samt hälsa och säkerhet. Det bygger på totalt 65 indikatorer och omfattar 183 länder. Särskild tyngd ligger på mänskliga rättigheter, bland annat pressfrihet, skydd för minoriteter, rätt till självbestämmande och arbetsrätt. Det senaste indexet publicerades 2023. I topp ligger Island och Finland, följt av Sverige och Norge.⁴⁰ Det här indexet ingick inte i förra rapporten.

³⁶ Global Risk Profile, 2023a.

³⁷ Institute for Economics & Peace, 2024.

³⁸ Fund for Peace, 2024 och <https://fragilestatesindex.org/global-data/>.

³⁹ <https://risk-indexes.com/about-esgi/>

⁴⁰ Global Risk Profile, 2023b.



Foto: Ian Taylor/Unsplash



Foto: Nathan Dumlaac/Unsplash

Mänsklig utveckling, jämställdhet och social rättvisa

Precis som när det gäller demokrati och mänskliga rättigheter finns det flera internationellt jämförande index och rankingar som – i bred mening – handlar om graden av mänsklig utveckling, jämställdhet och social rättvisa. Dit räknas i det här sammanhanget även index och rankingar som handlar om kunskap och barns situation.

Human Development Index

Detta index tas fram av United Nations Development Program (UNDP). Det syftar till att undersöka och jämföra olika länder vad gäller tre dimensioner som ses som uttryck för en hög grad av mänsklig utveckling: att människor har ett långt och hälsosamt liv; att människor har möjligheter att utbilda sig, och vilken levnadsstandard som människor har. Indexet bygger på fyra indikatorer relaterade till dessa dimensioner. Den senaste rankingen publicerades 2025 och omfattar 193 länder. I den ligger Island, Norge och Schweiz i topp medan Sverige tillsammans med Tyskland ligger på femte plats. I samma undersökning presenteras också en ranking där resultaten har justerats för graden av ojämlikhet, och även då ligger Sverige tillsammans med Tyskland på en delad femte plats.⁴¹ I båda fallen är det två placeringar högre än för fyra år sedan.

Gender Inequality Index

Detta index tas också fram av United Nations

Development Program och presenteras som en del av samma rapport som presenterar Human Development Index. Det bygger på fem indikatorer och syftar till att jämföra graden av jämlikheten mellan könen vad gäller reproduktiv hälsa, politisk representation i det nationella parlamentet, utbildningsnivå och deltagande på arbetsmarknaden. Den senaste rankingen publicerades 2025 och omfattar 193 länder. I den placeras rankas Danmark och Norge högst, medan Sverige rankas på tredje plats. Det är oförändrat jämfört med för fyra år sedan.⁴²

Global Gender Gap Index

Ett annat index som handlar om jämlikheten mellan kvinnor och män är Global Gender Gap Index, som tas fram av Världsekonomiskt forum. Indexet omfattar graden av jämlikhet vad gäller (a) ekonomi och arbetskraftsdeltagande, (b) utbildning, (c) liv och hälsa och (d) politisk representation. För var och en av dessa dimensioner konstrueras ett

⁴¹ UNDP, 2025, sid. 274 och sid. 283.

⁴² UNDP, 2025, sid. 293.

index, och därutöver konstrueras ett sammanfattande index vilket bygger på fjorton indikatorer. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 148 länder. Enligt det rankades Sverige på sjätte plats, efter Island, Finland, Norge, Storbritannien och Nya Zeeland.⁴³ Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat en placering.

Gender Equality Index

Ytterligare ett index som handlar om jämlikheten är Gender Equality Index, som tas fram av European Institute for Gender Equality. Det omfattar samtliga medlemsländer i EU, och mäter bland annat jämställdhet i arbetsliv, tillgång till pengar, utbildning, hushållsarbete, kvinnlig representation i politiska församlingar och näringslivet, våld mot kvinnor samt hälsa. För olika dimensioner konstrueras index, och därutöver konstrueras ett sammanfattande index. Det senaste indexet publicerades 2025, där Sverige – precis som för fyra år sedan – rankas på första plats. Därefter följer Frankrike och Danmark.⁴⁴

Women Peace and Security Index

Ett fjärde index som handlar om jämlikhet är Women Peace and Security Index, som tas fram av Georgetown Institute for Women, Peace and Security tillsammans med The Peace Research Institute Oslo. Indexet syftar till att jämföra kvinnors status och ställning utifrån tre dimensioner: ekonomisk, social och politisk inkludering, rättvisa, samt säkerhet på den individuella, lokala och samhälleliga nivån. Den senaste versionen publicerades 2025 och bygger på tretton indikatorer. Totalt omfattas 181 länder. Det toppas av Danmark och Island, medan Sverige och Norge delar på tredjeplatsen. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige klättrat från sjundeplatsen.⁴⁵ Samtidigt har konstruktionen av indexet ändrats under den perioden så resultaten är inte helt jämförbara över tid.

Social Progress Index

Detta index tas fram av Social Progress Imperative i samarbete med investmentbolaget ALTi Global Tiedemann och syftar till att gå bortom ekonomiska indikatorer för att undersöka graden av social och mänsklig utveckling. Det bygger på drygt 50 indikatorer, fördelade på tre dimensioner: grundläggande mänskliga behov (exempelvis tillgång till mat, rinnande vatten, elektricitet, fysisk trygghet), grundvalar för mänskligt välmående (exempelvis utbildning, hälsa och pressfrihet, en ren livsmiljö med låga utsläpp) och möjligheter (exempelvis politiska fri- och rättigheter, religionsfrihet, tolerans och tillgång till högre utbildning). Det senast indexet publicerades 2025 och omfattar 170 länder. Det toppas av Norge, Danmark och Finland, med Sverige på fjärde plats. Jämfört med för fyra år sedan har Sverige klättrat tre placeringar.⁴⁶

Better Life Index

Det här indexet tas fram av OECD och handlar om att undersöka och jämföra graden av mänskligt välmående i 38 länder anslutna till OECD. Det senaste indexet och rankingen bygger på elva dimensioner och drygt 80 indikatorer. Dimensionerna är boende, inkomst, arbetsmarknad, utbildning, miljö, samhälleligt engagemang, hälsa, tillfredsställelse med livet, sociala nätverk, fysisk säkerhet och balansen mellan arbete och fritid. Indexet uppdateras kvartalsvis. På hemsidan för Better Life Index kan man se hur olika länder rankas utifrån respektive indikatorer och dimensioner och den sammantagna rankingen. Om man utgår från den sammantagna rankingen hamnar Island i topp, följt av Norge och Schweiz. Sverige hamnar på sjunde plats, vilket är en placering högre än för fyra år sedan.⁴⁷

KidRights Index

Det här indexet tas fram av den internationella icke-statliga organisationen KidsRights, Erasmus School of Economics och

⁴³ World Economic Forum, 2025.

⁴⁴ European Institute for Gender Equality, 2025.

⁴⁵ Georgetown Institute for Women, Peace and Security and Peace Research Institute Oslo, 2025.

⁴⁶ Social Progress Imperative & ALti Tiedemann Global, 2025.

⁴⁷ <https://www.oecd.org/en/data/tools/well-being-data-monitor/better-life-index.html>

International Institute of Social Studies. Syftet med indexet är att undersöka i vilken utsträckning olika länder lever upp till FN:s barnkonvention. Det omfattar fem pelare – liv, hälsa, utbildning, skydd och barns rättigheter – och bygger på 20 indikatorer. Några exempel på indikatorer är om det finns skydd mot barnarbete, förväntad livslängd vid födsel och hur många år pojkar respektive flickor kan förväntas gå i skola. Indexet bygger både på kvantitativa data från Unicef och UNDP och kvalitativa analyser av utlåtanden från FN:s barnrättskommitté. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 194 länder. Det toppas av Grekland, följt av Island och Luxemburg. Sverige rankas först på plats 74, vilket är ett rejält tapp jämfört med rapporten för fyra år sedan.⁴⁸ Det stora fallet skedde mellan 2023 och 2024. Förklaringen enligt KidsRights handlar om att Sverige av FN:s barnrättskommitté får dåligt betyg bland annat när det gäller i vilken grad lagstiftningen

utgår från barns bästa, respekt för barn och möjliggörande lagstiftning.⁴⁹

Global Knowledge Index

Det här indexet är relativt nytt och har tagits fram av United Nations Development Program (UNDP), och syftar till att jämföra länder när det handlar om infrastrukturen för kunskap. Det omfattar sex dimensioner: grundskola och gymnasium; eftergymnasial och högre utbildning; forskning, utveckling och innovationer; tillgången till och användningen av IT-tjänster; ekonomin och dess funktionssätt och effektivitet; samt miljömässig, social och politisk kvalitet och hållbarhet. Totalt bygger indexet på 115 indikatorer.⁵⁰ Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 149 länder. I topp ligger Schweiz och Singapore, följt av Sverige på tredje plats.⁵¹ Det här indexet ingick inte i den tidigare rapporten.



Foto: Note Thanun/Unsplash

⁴⁸ KidsRights Foundation, 2025.

⁴⁹ KidsRights Foundation, 2024, sid 13.

⁵⁰ UNDP, 2025.

⁵¹ <https://gki.knowledge4all.com/#/en/rankings/country>

Ekonomi, konkurrenskraft och företagande

Ett tredje område där det finns ett flertal internationella index och rankingar handlar om ekonomi, konkurrenskraft i olika avseenden och företagande. Till den kategorin räknas också sådana som berör frågor som har direkt och indirekt betydelse för ekonomin och företagandet, exempelvis index som handlar om innovationsförmåga och digitalisering.

World Competitiveness Ranking

Det här indexet tas fram av handelshögskolan IMD i Schweiz och omfattar 69 länder. Det är baserat på över 300 indikatorer som bland annat avser hur effektivt landet styrs, hur väl affärlivet och arbetsmarknaden fungerar, ekonomins styrka och funktionssätt, politisk och social stabilitet, och satsningar på liksom hur väl infrastrukturen fungerar och möter affärlivets behov. Med infrastruktur avses

inte bara teknisk och fysisk infrastruktur, utan även utbildning, vetenskap samt hälsa och miljö. Huvudsakligen bygger indexet på statistik, kompletterat med en enkätundersökning riktad till chefer inom affärsvärlden. Den senaste rankingen publicerades 2025. I topp ligger Schweiz, följt av Singapore och Hong Kong. Sverige ligger på åttonde plats, och har tappat fem placeringar.⁵²

World Digital Competitiveness Ranking

Även det här indexet tas fram av handelshögskolan IMD i Schweiz. Det syftar till att mäta och jämföra hur framåt olika länder är när det gäller att ta till sig och använda olika typer av informationsteknologier inom såväl den offentliga som den privata sektorn och i samhället i stort. Indexet bygger på drygt 80 indikatorer, varav drygt hälften är baserade på offentlig statistik medan de övriga bygger på en enkätundersökning bland experter och chefer i näringslivet. Den senaste rankingen publicerades 2025 och omfattar 69 länder. I topp ligger Schweiz, USA och Singapore, medan Sverige rankas på åttonde plats.⁵³ Det



Foto: Thisisengineering/Unsplash

⁵² IMD World Competitiveness Center 2025a.

⁵³ IMD World Competitiveness Center, 2025b.

är ett tapp med fem placeringar, precis som när det gäller World Competitiveness Ranking.

Global Innovation Index

Detta är ett av flera index som handlar om olika länders innovations- och konkurrenskraft. Global Innovation Index tas fram av World Intellectual Property Organization (WIPO). Det bygger på 78 indikatorer, vilka bland annat handlar om hur lätt det är att starta företag och betala skatter, graden av rättssäkerhet, hur mycket som satsas på utbildning på olika nivåer, hur mycket som satsas på forskning och utveckling, hur utbyggd informationsteknologin är, den ekologiska hållbarheten och antalet patentansökningar. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 139 länder. I det rankas Sverige på andra plats. På första plats rankas Schweiz, och efter Sverige följer USA och Sydkorea.⁵⁴ Sveriges placering är oförändrad jämfört med för fyra år sedan.

European Innovation Scoreboard

Det här indexet tas fram av EU-kommissionen och syftar till att jämföra EU:s medlemsländer när det gäller deras forsknings- och innovationsförmåga. Den senaste versionen bygger på sex dimensioner och 35 indikatorer, exempelvis hur mycket den offentliga och den privata sektorn satsar på forskning och utveckling, andelen högutbildade, andel som är anställd inom kunskapsintensiva yrken, tillgång till riskkapital och hur framgångsrika länderna är när det gäller vetenskapliga publiceringar, patentansökningar och personer som doktorerar. Den senaste rankingen publicerades 2025. Enligt den kommer Sverige oförändrat på första plats, följt av Danmark och Nederländerna.⁵⁵ När även närliggande länder inkluderas hamnar Sverige på andra plats efter Schweiz.

Network Readiness Index

Det här indexet tas fram av Portulans Institute och syftar till att jämföra hur förberedda olika länder är på att dra fördelar av olika infor-

mations- och kommunikationstekniker och förekomsten av digitala klyftor. För att undersöka det används drygt 50 indikatorer, som bland annat handlar om tillgången till Internet och bredband, användningen av digital teknik i olika sfärer i samhället, investeringar i framväxande teknologier och telekommunikation, exporten av högteknologi, förekomsten av robotar i tillverkningsindustrin, antalet patentansökningar och omfattningen av e-handeln. Det senaste indexet publicerades 2024 och omfattar 133 länder. I topp ligger USA, Singapur och Finland, medan Sverige rankas på fjärde plats. Det är ett tapp med två placeringar jämfört med för fyra år sedan.⁵⁶

Digital Economy and Society Index

Det här indexet tas fram av EU-kommissionen och syftar till att följa medlemsländernas utveckling vad gäller fyra aspekter av digitaliseringen av samhällena: digitalt humankapital, tillgången till digitala tjänster, integrationen av IT-tjänster som AI och big data i små och mellanstora företag samt användningen av IT i offentlig verksamhet och tillgången till offentliga IT-tjänster. Den senaste upplagan publicerades 2022, och där rankas Finland, Nederländerna och Irland högst. Sverige rankas på fjärde plats, vilket innebär ett tapp med en placering.

Opinium Global Entrepreneurship Index

Det här indexet tas fram av analysföretaget Opinium och syftar till att undersöka möjlighetsbaserat entreprenörskap i olika länder. Det bygger på fem pelare och 26 indikatorer vilka bland annat handlar om finansiellt kapital och humankapital, tillgången till energi och informationsteknik, hur effektivt den offentliga sektorn fungerar och marknadstillgången. Den senaste versionen publicerades 2025 och omfattar 137 länder. På de tre översta platserna ligger Singapur, Hong Kong och Danmark, medan Sverige rankas på sjätte plats.⁵⁷ Det här indexet ingick inte i förra rapporten.

⁵⁴ World Intellectual Property Organization, 2025.

⁵⁵ European Commission, 2025a.

⁵⁶ Portulans Institute, 2024.

⁵⁷ Opinium, 2025.

International Property Rights Index

Det här indexet tas fram av Property Rights Alliance, en tankesmedja som arbetar för att stärka den fysiska och intellektuella äganderätten runt om i världen. Indexet omfattar bland annat skyddet för den fysiska och intellektuella äganderätten, patentskyddet, rättsväsendets oberoende, graden av rättssäkerhet, den politiska stabiliteten och förekomsten av korruption. I stor utsträckning bygger indexet på sekundärdata från andra studier. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 126 länder. På de tre första platserna rankas Luxemburg, Australien och Schweiz, medan Sverige rankas på fjortonde plats.⁵⁸ Det är ett tapp med en placering.

Economic Freedom of the World

Detta index tas fram av Fraser Institute, vilket är en tankesmedja baserad i Kanada, och syftar till att undersöka graden av ekonomisk frihet. Det undersöks genom att bland annat mäta den offentliga sektorns konsumtion som andel av den totala konsumtionen, hur stor andel av BNP som går till olika offentliga transfereringar och subventioner, hur stor andel den offentliga sektorns investeringar utgör av samtliga investeringar, hur höga skatterna är, skyddet för äganderätten, graden av rättssäkerhet samt hur kostsamt och enkelt det är att importera och exportera. Indexet bygger på att ekonomisk frihet bland annat innebär en begränsad offentlig sektor och låga skatter. Rankingen bygger på 45 indikatorer. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 165 länder och självständiga territorier. Rankingen toppas av Hong Kong, Singapore och Nya Zeeland, medan Sverige rankas på plats 35. Det är två placeringar bättre än för fyra år sedan.⁵⁹

Index of Economic Freedom

Detta är ytterligare ett index som handlar om den ekonomiska friheten. Det tas fram av den konservativa tankesmedjan The Heritage Foundation. Indexet omfattar fyra dimensioner, tolv indikatorer och ett flertal del-

indikatorer. Dit hör skyddet för äganderätten, rättssäkerheten, frånvaro av korruption, hur höga skatterna är, hur omfattande de offentliga utgifterna är, statsskuldens omfattning, hur lätt det är att starta företag, vilka regler och kostnader som är förknippade med utrikeshandel och hur reglerad arbetsmarknaden är. Liksom Economic Freedom of the World bygger indexet på att ekonomisk frihet bland annat innebär en begränsad offentlig sektor och låga skatter. Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 184 länder. Rankingen toppas av Singapore, Schweiz och Irland, medan Sverige rankas på plats 12.⁶⁰ Det är en placering lägre än för fyra år sedan.

International Tax Competitiveness Index

Det här indexet tas fram av den amerikanska tankesmedjan Tax Foundation och syftar till att mäta i vilken grad skattesystemen i olika länder präglas av konkurrenskraft och neutralitet. Indexet omfattar 38 OECD-länder och bygger på 42 indikatorer, vilka framför allt handlar om hur höga skatterna är för företag, individer, konsumtion, fastigheter och gränshandel samt hur komplext respektive neutralt skattesystemet är. Det senaste indexet publicerades 2024, och de länder som rankas högst är Estland, Lettland och Nya Zeeland. Sverige rankas på tolfte plats, vilket är fyra placeringar sämre än för fyra år sedan.⁶¹

Travel and Tourism Competitiveness Index

Det här indexet tas fram av World Economic Forum och handlar om att jämföra hur konkurrenskraftig rese- och turismsektorn är i olika länder. Den senaste versionen av indexet omfattar fem delindex, 17 pelare och 90 indikatorer. Det första delindexet handlar om hur goda förutsättningarna är för rese- och turismsektorn, och omfattar bland annat företagsklimatet, fysisk trygghet och säkerhet, hälsa och hygien. Det andra delindexet handlar om regelverket som omgärdar den här sektorn, och omfattar bland annat kost-

⁵⁸ Property Rights Alliance, 2025.

⁵⁹ Gwartney, Lawson & Murphy, 2025.

⁶⁰ <https://www.heritage.org/index/>

⁶¹ Tax Foundation, 2024.

nadsnivåerna och hur prioriterad sektorn är politiskt. Det tredje delindexet handlar om infrastrukturen och omfattar bland annat hur bra infrastrukturen är vad gäller flyg, vägar och järnvägar samt tillgången till hotellrum. Det fjärde delindexet handlar om tillgången till naturresurser och kulturella rikedomar, och omfattar bland annat hur attraktiva naturmiljöer och kulturarv är, liksom utbudet av kulturella och naturliga sevärdheter. Det femte delindexet handlar om hur ekologiskt och ekonomiskt hållbar rese- och turismsektorn är, och omfattar bland annat miljömässig hållbarhet och resursanvändning. Det senaste indexet publicerades 2024 och omfattar 119 länder. Det toppas av USA, Spanien och Japan, medan Sverige rankas på 19:e plats.⁶² Det är en förbättring med tre placeringar.

Global Talent Competitiveness Index

Det här indexet tas fram av handelshögskolan INSEAD i samarbete med Portulans Institute. Det syftar till att undersöka hur attraktiva länder är när det gäller att attrahera talanger från andra länder och behålla egna talanger. Med talanger avses förenklat människor som kan bidra till att utveckla ett lands produktivitet och välbefinnande. Indexet bygger på sex pelare och 68 indikatorer, där pelarna är möjliggörande ramverk (exempelvis satsningar på forskning och politisk stabilitet), attraktionskraft (exempelvis tolerans vad gäller

invandrare och andel utländska studenter), tillväxt av talang (exempelvis utbildningssystem och livslångt lärande), behålla talang (exempelvis social trygghet och personliga rättigheter), yrkesmässiga och tekniska färdigheter (exempelvis hur lätt det är att få tag på yrkesutbildade), samt anpassningsförmåga och avancerade kunskaper (exempelvis andel forskare och tillgång till naturvetare och tekniker). Den senaste upplagan publicerades 2025 och omfattar 135 länder. Rankingen toppas av Singapore, Schweiz och Danmark, medan Sverige oförändrat rankas på femte plats.⁶³

World Talent Ranking

Ytterligare ett index som handlar om hur attraktiva länder är när det gäller att utveckla och behålla egna talanger samt attrahera talanger från andra länder är World Talent Ranking som tas fram av handelshögskolan IMD. Det bygger på 31 indikatorer, bland annat hur mycket länderna investerar i utbildning, lönenivåer, levnadskostnader och skattenivåer, rättssäkerhet, tillgång till olika typer av arbetskraft och hur vanligt internationell arbetslivserfarenhet är. Den senaste rankingen publicerades 2025 och omfattar 69 länder. Rankingen toppas av Schweiz, följt av Luxemburg och Island. Sverige kommer på sjätte plats, vilket innebär ett tapp på fyra placeringar jämfört med för fyra år sedan.⁶⁴



Foto: John/Unsplash

⁶² World Economic Forum, 2024.

⁶³ INSEAD, 2025.

⁶⁴ IMD World Competitiveness Center, 2025c.



Foto: Vitor Monthoy/Unsplash

Ekologisk och socialt hållbar utveckling

Jämfört med de övriga områdena finns det färre internationellt jämförande index och rankingar som handlar om ekologisk eller social hållbar utveckling. Några finns dock, och nedan redovisas dessa och var Sverige rankas.

Environmental Performance Index

Det här indexet är framtaget av Yale Center for Environmental Law & Policy och the Center for International Earth Science Information Network vid Columbia University. Syftet med indexet är att jämföra olika länder när det gäller skyddet för den mänskliga hälsan och skyddet för naturens ekosystem, och det bygger på att jämföra hur långt olika länder har kommit antingen i förhållande till varandra eller i förhållande till internationellt uppsatta mål. Indexet bygger på 58 indikatorer som bland annat omfattar luftkvalitet, skydd av den biologiska mångfalden, utsläppsnivåer, vatten och avlopp, överfiske eller utfiskning, användningen av kväve inom jordbruket och avskogning. Det senaste indexet publicerades 2024 och omfattar 180 länder. De tre top-positionerna intas av Estland, Luxemburg och Tyskland medan Sverige rankas på sjätteplats. Det är två placeringar bättre än för fyra år sedan.⁶⁵

Sustainable Development Goals Index

Det här indexet tas fram av Sustainable Development Solutions Network, och syftar till att jämföra hur långt olika länder har

kommit när det gäller att leva upp till de hållbarhetsmål som FN fastställde 2015. Dessa handlar förenklat om att utrota fattigdom; avskaffa svält och undernäring; främja hälsa och välmående; öka människors möjligheter att utbilda sig; öka jämställdheten mellan könen; se till att alla har tillgång till rent vatten; att alla ska ha tillgång till elektricitet; främja ökad och hållbar ekonomisk tillväxt samt öka sysselsättningen; bygga hållbar infrastruktur och främja hållbar industrialisering; minska ojämlikheten inom och mellan länder; göra städerna inkluderande, säkra och hållbara; främja hållbar produktion och konsumtion; bekämpa den globala uppvärmningen; skydda ekosystemen och den biologiska mångfalden; bygga fredliga och inkluderande samhällen; samt stärka partnerskapen mellan länder och aktörer inom länder. Indexet bygger på 102 indikatorer som är relaterade till dessa utvecklingsmål.⁶⁶ Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 167 länder. I det rankas Finland på första plats, följt av Sverige och Danmark.⁶⁷ Det är oförändrat jämfört med senaste rapporten.

⁶⁵ Block, Emerson, Esty, de Sherbinin, Wendling et al., 2024.

⁶⁶ För OECD-länderna ingår ytterligare 24 indikatorer. Se Sachs, Lafortune, Fuller & Iablonovski, 2025, sidd 50.

⁶⁷ Sachs, Lafortune, Fuller & Iablonovski, 2025.

Climate Change Performance Index

Det här indexet tas fram av GermanWatch, NewClimate Institute och Climate Action Network International, och syftar till att mäta och följa hur olika länder arbetar för att motverka och anpassa sig till klimatförändringar. Det bygger hur stora klimatpåverkande utsläpp länderna har, tillgången till och användningen av förnybar energi, energiförbrukningen och hur progressiv politiken för att motverka klimatförändringarna är. Indexet bygger på 14 indikatorer och omfattar 63 länder plus EU som helhet. Eftersom inget land anses göra tillräckligt bra är de tre första placeringarna tomma, men av de länder som rankas ligger Danmark högst, följt av Storbritannien och Marocko. Sverige ligger på plats tretton av de rankade länderna, vilket innebär ett tapp med nio placeringar jämfört med 2022.⁶⁸

Global Food Security Index

Det här indexet tas fram av The Economist och dess Impact Unit, och syftar till att undersöka hur sårbara olika länder är när det gäller matsäkerhet. Indexet bygger på 68 indikatorer som bland annat handlar om tillgången till och kostnaderna för mat, hur mycket resurser den offentliga sektorn satsar på forskning och utveckling inom jordbruket, hur infrastrukturen för att transportera och lagerhålla mat ser ut, förekomsten av riktlinjer för att äta näringsriktig kost och hur regeringen följer upp och undersöker befolkningens status vad gäller näringsriktig kost. Det senaste indexet publicerades 2022 och omfattar 113 länder. De länder som rankas högst är Finland, Irland och Norge. Sverige rankas tillsammans med Kanada på sjunde plats. Det är en uppgång från trettonde plats.⁶⁹

Global Sustainable Competitiveness Index

Det här indexet som tas fram tankesmedjan SolAbility. Syftet är att undersöka vilken förmåga olika länder har att främja en inkluderande välbästandsutveckling som samtidigt

bevarar och helst stärker naturkapital, socialt kapital, intellektuellt kapital och de institutioner som möjliggör välbästandsskapande. Det består av sex pelare som mäts med hjälp av mer än 250 indikatorer. De fem pelarna är tillgången till naturkapital, intellektuellt kapital och socialt kapital, ekonomisk hållbarhet, resurseffektivitet och hur väl landet fungerar. Några exempel på indikatorer är biologisk mångfald och tillgång till färskvatten (naturkapital), utsläpp av växthusgaser och energiförbrukning (resurseffektivitet), självmord och överfallsvåld (socialt kapital), PISA-resultat och patentansökningar (intellektuellt kapital), investeringar och innovationer (ekonomisk hållbarhet) samt förekomst av korruption och infrastruktur (hur väl landet fungerar). Det senaste indexet publicerades 2025 och omfattar 192 länder. I topp ligger Finland, följt av Sverige, Danmark och Estland.⁷⁰ Jämfört med förra rapporten har Finland petat ner Sverige från förstaplatsen. Det ska samtidigt läggas till att konstruktionen av indexet har förändrats under de senaste åren.

Notre Dame Global Adaptation Initiative's Index

Det här indexet syftar till att mäta och jämföra hur sårbara olika länder är för negativa konsekvenser av klimatförändringarna och deras förmåga till klimatanpassningar. Mer specifikt handlar det om sårbara länder är när det gäller tillgången till mat, vatten, hälsa, ekotjänster, mänsklig livsmiljö och infrastruktur. Var och en av dessa sex dimensioner mäts genom sex indikatorer som handlar om hur exponerade länder är för risker som följer av klimatförändringar, hur känsliga de är, och vilken kapacitet det finns att hantera eller anpassa sig till dessa risker. Allt som allt bygger det på 36 indikatorer.⁷¹ Det senaste indexet omfattar 87 länder och publicerades 2024. I det rankas Norge, Finland och Schweiz i topp. Sverige rankas på sjätte plats.⁷² Det här indexet ingick inte i den förra rapporten, men över tid har Sverige tappat. Som bäst låg Sverige 2015.

⁶⁸ Burck et al., 2025.

⁶⁹ The Economist Impact, 2022.

⁷⁰ SolAbility, 2025.

⁷¹ Notre Dame Global Adaptation Initiative, 2024.

⁷² <https://gain.nd.edu/our-work/country-index/rankings/>

Välmående och bidrag till världen

En sista kategori av index handlar om vad man kan kalla välmående och olika länders bidrag till världen och världens utveckling.

Legatum Prosperity Index

Detta index tas fram av Legatum Institute Foundation och vilar på tolv pelare som tillsammans bedöms ha betydelse för ett lands framgångar och välmående. De tolv pelarna handlar om säkerhet och trygghet, personlig frihet, socialt kapital, landets styrning, investeringsmiljön, förutsättningarna för företagande, infrastruktur, ekonomins styrka och funktionssätt, hälsa, utbildning, miljö och människors levnadsförhållanden. Totalt bygger indexet på knappt 300 variabler. Det senaste indexet publicerades 2023 och omfattar 167 länder. Rankingen toppas av Danmark, och därefter följer Sverige och Norge. För svensk del är det en förbättring med en placering.⁷³

Good Country Index

Det här indexet utvecklades ursprungligen av Simon Arnholt, konsult, rådgivare och författare, och syftar till att undersöka i vilken utsträckning olika länder bidrar till en positiv global utveckling. Det bygger på sju kategorier och 35 indikatorer vilka är baserade på statistik från källor som UNHCR och Världsbanken. De sju kategorierna är globalt bidrag till hälsa och välmående (bland annat omfattningen av det humanitära biståndet), planet och klimatet (bland annat storleken på utsläpp), kultur (bland annat export av kulturprodukter),

världsordning (bland annat hur många flyktingar man tar emot), välstånd och jämlikhet (bland annat utvecklingsbistånd), vetenskap och teknologi (bland annat antal internationella publikationer) samt internationell fred och säkerhet (bland annat stöd till fredsbevarande trupper).⁷⁴ Den senaste versionen av indexet bygger huvudsakligen på data från 2022 och omfattar 174 länder. I det rankas Finland på första plats, följt av Sverige, Danmark och Tyskland.⁷⁵ Jämfört med för fyra år sedan har Sverige tappat en placering.

Commitment to Development Index

Det här indexet har likheter med Good Country Index i den meningen att det också mäter och jämför i vilken utsträckning rikare länder bidrar till att utveckla andra länder och en mer rättvis värld. Det tas fram av Center for Global Development och omfattar 38 länder. Indexet består av åtta delar: utvecklingsbistånd, investeringar, migration, handel, hälsa, miljö, säkerhet och teknik. Dessa mäts genom 40 indikatorer. Det senaste indexet publicerades 2025, och i det rankas Sverige på första plats, följt av Tyskland, Norge och Finland.⁷⁶ För svensk del är det samma ranking som tidigare.

⁷³ Legatum Institute Foundation, 2023.

⁷⁴ <https://goodcountry.org/index/source-data/>

⁷⁵ <https://index.goodcountry.org/>

⁷⁶ Center for Global Development, 2025.

Sammanfattning

– Sverige i en internationell jämförelse

Som har framgått av den här genomgången omfattar de internationellt jämförande indexen och rankingarna ett flertal olika områden och aspekter av samhällslivet. Utifrån dessa finns det därför en mycket god grund att bedöma situationen i Sverige jämfört med andra länder. Det gäller särskilt eftersom samtliga index och rankingar på ett eller annat sätt handlar om den faktiska situationen, det vill säga utfallet av politiken, i de jämförda länderna.

Resultaten visar att Sveriges placering i de olika rankingarna varierar. Den högsta och bästa rankingen får Sverige i Gender Equality Index, European Innovation Scoreboard och Commitment to Development Index, där Sverige rankas som det främsta landet i världen. Sämst ranking får Sverige i KidsRights Index, Global Peace Index och Economic Freedom of the World, där Sverige rankas på plats 74, 39 respektive 35. Dessa är de index där Sverige inte tillhör de 20 ledande länderna.

I de allra flesta fallen räknas Sverige dock som ett av de främsta länderna i världen. I tre index rankas Sverige på första plats, i 23 index som ett av de fem bästa länderna, och i 34 index som ett av de tio bästa länderna. Det motsvarar 5, 53 respektive 79 procent. Utifrån detta finns det inte mycket fog för påståenden om att Sverige på något sätt skulle vara ett land i förfall, drabbat eller hotat av någon form av systemkollaps.

Samtidigt finns det varningstecken, vilket framgår om man jämför med den tidigare genomgången för fyra år sedan. Sedan dess har Sverige tappat placering i 18 rankingar och ökat i 12. Det tyder på en försvagad position i jämförelse med andra länder.

I de flesta fallen är dock förändringarna relativt marginella, och små förändringar av de underliggande mått som indexen bygger på kan leda till att ett land går lite upp eller ned utan att det egentligen har någon substantiell betydelse. Samtidigt har de indikatorer som används i olika index i flera fall justerats något eller bytts ut, eller så har de datakällor som indexen bygger på ändrats. Detta gör att man bör vara försiktig när man jämför Sveriges placering i ett specifikt index vid olika tidpunkter. Undantagen utgörs av när det sker större förändringar. De index där Sverige har tappat mest är KidsRights Index (–70), Global Peace Index (–24), Climate Change Performance Index (–9) samt World Competitiveness Ranking och World Digital Competitiveness Ranking (–5). Det är färre index där Sverige har ökat än tappat, men de index där Sverige har ökat mest är Global Food Security Index (+6) och Women, Peace and Security Index (+4).

Exakt varför Sverige har tappat eller ökat är i många fall oklart och skulle kräva djupare analyser. Viktigt att komma ihåg är att alla rankingar bygger på jämförelser mellan och inte inom länder. Det betyder att förändringar av Sveriges position i olika rankingar kan bero på tre olika faktorer: antingen att situationen har varit oförändrad i Sverige medan den har försämrats/förbättrats i andra länder, eller att den har försämrats/förbättrats i Sverige medan den har varit oförändrad i andra länder, eller att den har försämrats/förbättrats mer i Sverige än i andra länder. Eftersom ingenting är statistiskt är de två första förklaringarna mindre sannolika.

Bortom förändringarna och att Sverige har tappat i internationell jämförelse kvarstår ändå den generella bilden: Regelmässigt rankas Sverige fortfarande som ett av världens främsta länder.

Tabell 1. Sveriges placering i internationella index och rankingar.

Index	Placering	År	Antal länder
Democracy Index	3	2024	167
Freedom in the World	2*	2025	208
Human Freedom Index	12*	2025	165
World Press Freedom	4	2025	180
Rule of Law Index	4	2025	143
Corruption Perceptions Index	8	2024	180
Global Corruption Index	4	2023	196
Global Peace Index	39	2024	163
Fragile States Index	12	2024	179
Environmental, Social and Governance Index	3	2023	183
Human Development Index	5*	2025	193
Human Development Index - justerat för ojämlikhet	5*	2025	193
Gender Inequality Index	3	2025	193
Global Gender Gap Index	6	2025	148
Gender Equality Index	1	2025	27
Women, Peace, and Security Index	3*	2025	181
Social Progress Index	4	2025	170
Better Life Index	7	2025	38
KidsRights Index	74	2025	194
Global Knowledge Index	3	2025	149
World Competitiveness Ranking	8	2025	69
World Digital Competitiveness Ranking	8	2025	69
Global Innovation Index	2	2025	139
European Innovation Scoreboard	1	2025	27
Network Readiness Index	4	2024	133
Digital Economy and Society Index	4	2022	27
Opinium Global Entrepreneurship Index	6	2025	137
International Property Rights Index	14	2025	126
Economic Freedom of the World	35	2025	165
Index of Economic Freedom	12	2025	184
International Tax Competitiveness Index	12	2024	38
Travel and Tourism Development Index	19	2024	119
Global Talent Competitiveness Index	5	2025	135
World Talent Ranking	6	2025	69
Environmental Performance Index	6	2024	180
Sustainable Development Goals Index	2	2025	167
Climate Change Performance Index	10	2025	63
Global Food Security Index	7*	2022	113
Global Sustainable Competitiveness Index	2	2025	192
Notre Dame Global Adaptation Initiative	6	2024	187
Legatum Prosperity Index	2	2023	167
Good Country Index	2	2022	174
Commitment to Development Index	1	2025	38

Kolumnen för "År" avser det år som respektive index publicerades, och ibland kan de empiriska data som indexen bygger på vara från något eller några år tidigare.
* betyder en delad ranking,

Slutsatser

Under de senaste tio åren har det återkommande hävdats att Sverige är ett land med stora problem och ett land drabbat eller hotat av systemkollaps. Möjligen har tonen i den svenska debatten blivit något mindre alarmistisk sedan det senaste regeringsskiftet, men på sociala och digitala medier används ofta mörka färger för att beskriva situationen eller utvecklingen i Sverige. Parallellt använder framför allt högerpopulistiska och auktoritära aktörer fortfarande Sverige som ett avskräckande exempel, vilket utspelen från Orbán och Musk hösten 2025 är exempel på. Samtidigt visar SOM-undersökningarna att en majoritet ända sedan 2015 har ansett att utvecklingen i Sverige går åt fel håll, medan som mest drygt en fjärdedel har ansett att den går åt rätt håll. Det visar att det finns en väldigt utbredd pessimism.

”Det väcker frågan om hur man ska förstå den utbredda pessimismen. Svaret består av åtminstone tre delar.”

Visserligen kan det gå att förstå att människor är pessimistiska om man betänker situationen i omvärlden, med bland annat Rysslands fortsatta krigföring mot Ukraina, all den internationella osäkerhet som Trump-administrationen sprider omkring samtidigt som den under-

minerar den amerikanska demokratin, den osäkra situationen i Syrien och Iran, Israels krigföring mot Iran och Gaza och ett Kina som växer sig allt starkare. Den internationella regelbaserade världsordningen är i gungning, och vad det kommer att leda till vet ingen. Inte heller vet vi hur detta kommer att påverka Sverige.

Men även bortsett från den internationella politiken står Sverige (liksom alla andra länder) inför olika problem och utmaningar. Vilka dessa är – och hur stora de uppfattas vara – färgas av var man står politiskt och ideologiskt, men de flesta är nog överens om att vi står inför utmaningar när det gäller klimatförändringarna och hur Sverige ska anpassa sig till ett förändrat klimat, att minska den grova brottsligheten, och hur den framtida finansieringen av välfärden och kompetensförsörjningen ska säkras i ljuset av en åldrande befolkning.⁷⁷

Ändå framstår pessimismen som överdriven givet att den här rapporten har visat att Sverige regelmässigt rankas som ett av de främsta länderna i världen. Det väcker frågan om hur man ska förstå den utbredda pessimismen. Svaret består av åtminstone tre delar.

Till att börja med handlar den politiska debatten både i allmänhet och på sociala medier till en mycket stor del om problem. Det ligger i sakens natur att problem får mer uppmärksamhet än sådant som fungerar, och oavsett politisk färg ligger det i den politiska oppositionens intresse att lyfta fram problem och

⁷⁷ Se bland annat Strömbäck, 2013a, 2013b.

”Ofta anklagas nyhetsmedierna för att vara politiskt partiska, men sådan kritik finns det i Sverige inget forskningsmässigt stöd för.”

försöka lasta regeringen för dem.

Det kan ändå leda till att människor över-skattar de problem som finns och underskattar det som fungerar. Det gäller särskilt när en del politiska aktörer av strategiska skäl an-ammar en överdrivet alarmistisk retorik och då det förekommer en mängd falsk och miss-visande information i debatten, inte minst på digitala och sociala medier. I det samman-hanget har den auktoritära högerpopulismens framgångar under de senaste decennierna också betydelse. Som forskning har visat är det en central del av populismen och de populistiska strategierna att försöka identifiera problem av något slag, överdriva dessa och försöka framställa något som en kris, för att i nästa steg peka ut de skyldiga, framställa det ”verkliga folket” som oskyldiga offer och sig själva och en radikal förändring som den enda lösningen. Eftersom populisterna strävar efter radikal samhällsförändring behöver de kriser för att kunna motivera sin politik. Viktigt i det sammanhanget är dock att det som har betydelse inte är om det finns en faktisk kris, utan om människor upplever en känsla av kris.⁷⁸ Forskning visar också att högeralternativa medier bidrar till spridningen av desin-formation och att användning av dem leder till att människor blir mer pessimistiska.⁷⁹ Eftersom högerpopulismen lockar människor som utmärks av misstro mot etablerade partier, medier och forskning finns det också en jordmån för en alarmistisk och överdriven

retorik.⁸⁰

För det andra präglas de traditionella nyhetsmediernas bevakning av politik och samhälle av att fokusera mer på problem och sådant som inte fungerar än sådant som fungerar.⁸¹ Det är visserligen inget nytt, men för nyhetsmedierna är dåliga nyheter goda nyheter. Ofta anklagas nyhetsmedierna för att vara politiskt partiska, men sådan kritik finns det i Sverige inget forskningsmässigt stöd för.⁸² Däremot är medierna partiska till förmån för negativa nyheter. Denna negativitetsbias beror delvis på att det ligger i mediernas uppdrag att förse människor med sådan information som de behöver för att kunna ta ställning i samhälls-frågor, och dit hör onekligen information om olika problem. Genom att rapportera om problem bidrar medierna till att dessa får uppmärksamhet vilket ökar sannolikheten att problemen åtgärdas. Samtidigt fångar negativa nyheter människors uppmärksamhet mer effektivt än positiva nyheter och är därmed attraktiva ur ett kommersiellt perspektiv och i kampen om uppmärksamhet. Det har betydelse i en tid när konkurrensen om människors uppmärksamhet är hårdare än någonsin. Negativitet brukar också anses vara ett av de främsta nyhetsvärderingskriterierna.⁸³

Sist men inte minst har människor en tendens att inte bara uppmärksamma negativ snarare än positiv information utan också att komma ihåg negativ information bättre än positiv information.⁸⁴ Negativ information uppfattas ofta även som mer trovärdig.⁸⁵ Att människor har en tendens att uppmärksamma negativ snarare än positiv information kan förklaras ur ett evolutionärt perspektiv, där överlevnad historiskt har hängt på förmågan att tidigt upptäcka faror. Denna tendens förklarar också att medierna präglas av en negativitetsbias: de vet att negativa nyheter fungerar. Kombinerat med att människor kommer ihåg negativ information bättre än positiv

⁷⁸ Se bland annat Moffitt, 2016; Taggart, 2000.

⁷⁹ Benkler, Faris & Roberts, 2018; Shehata & Strömbäck, 2022.

⁸⁰ I Sverige märks det bland annat genom att Sverigedemokraternas sympatisörer har lägre förtroende för olika institutioner och medier än andra partiets sympatisörer. Se exempelvis Andersson, 2021; Andersson & Oscarsson, 2020; Strömbäck & Karlsson, 2017

⁸¹ Lengauer, Esser & Berganza, 2012; Esser, Engesser, Matthes & Berganza, 2017; Strömbäck, 2024.

⁸² Strömbäck & Åkerlund, 2025; Johansson & Strömbäck, 2023.

⁸³ Strömbäck, 2019.

⁸⁴ Soroka & McAdams, 2015; Soroka, Fournier & Nir, 2019.

⁸⁵ Lindgren et al., 2024.

⁸⁶ Marietta & Barker, 2019; Rekker, 2021; Kuklinski et al., 2000; Lindgren et al., 2022; Young, 2023.

”Men även om Sverige regelmässigt rankas som ett av världens främsta länder finns det som nämnts varningstecken och många utmaningar och problem som behöver hanteras.”

information blir resultatet dock lätt att människor överskattar problem och underkattar det som fungerar. Att den politiska debatten fokuserar på problem bidrar i det sammanhanget till att ge ytterligare bränsle åt såväl mediernas negativitetsbias som att många människor överskattar de problem som finns.

Det finns med andra ord flera sammanlänkade förklaringar till varför många uttrycker pessimism över utvecklingen och överskattar de problem som finns. Därutöver visar en mängd studier att det på många områden finns ett gap mellan hur människor uppfattar verkligheten och hur verkligheten faktiskt är beskaffad. Det kan antingen bero på att människor saknar kunskap och är oinformerade eller att de är felinformerade.⁸⁶

Desto viktigare blir evidens om vad som faktiskt utmärker situationen i Sverige, bortom olika subjektiva åsikter. Ur det perspektivet är det centrala slutsatsen av den här rapporten entydig och värd att betona: Sverige är ett av världens främsta länder. Visserligen har vi tappat positioner, men ändå rankas Sverige regelmässigt till ett av de främsta länderna i världen. Det är heller inte bara på något enskilt område som Sverige räknas som ledande: på område efter område tillhör Sverige de främsta länderna.

Men även om Sverige regelmässigt rankas som ett av världens främsta länder finns det som nämnts varningstecken och många utmaningar och problem som behöver hanteras. För att Sverige ska fortsätta vara ett av världens främsta länder och kunna förbättra positionen där vi har tappat är det viktigt att debatten och politiken utgår från evidens och fakta. Det gäller både vid analysen av olika problem och dess orsaker och när det gäller att identifiera olika lösningar. Av samma skäl är det viktigt att skilja mellan åsikter och fakta och att vare sig framställa åsikter som fakta, avfärda fakta som åsikter, eller blanda ihop ideologiskt och politiskt färgade uppfattningar med fakta. Visst kan man exempelvis ha olika åsikter om situationen i Sverige, men utgår man från evidens visar den här rapporten att det är fakta att Sverige rankas ett av världens främsta länder.

Det borde ses som en god nyhet.



Foto: Dawid Tkocz/Unsplash

Referenser

- Andersson, U. (2021). Mediers samhällsvärde och oberoende spelar stor roll för förtroendet. I U. Andersson, A. Carlander, M. Grusell & P. Öhberg (red), *Ingan anledning till oro(?)* (sid. 57–74). SOM-institutet.
- Andersson, U., & Oscarsson, H. (2020). (Parti-) politiserat institutionsförtroende. I U. Andersson, A. Carlander & P. Öhberg (red), *Regntunga skyar* (sid. 41–56). Göteborg: SOM-institutet.
- Andersen, K., Shehata, A., & Andersson, D. (2023). Alternative News Orientation and Trust in Mainstream Media: A Longitudinal Audience Perspective. *Digital Journalism*, 11 (5), 833–852.
- Benkler, Y., Faris, R., & Roberts, H. (2018). *Network propaganda. Manipulation, disinformation, and radicalization in American politics*. Oxford University Press.
- Bennett, W. L., & Livingston, S. (Eds.). (2021). *The disinformation age. Politics, technology, and disruptive communication in the United States*. Cambridge University Press.
- Block, S., Emerson, J. W., Esty, D. C., de Sherbinin, A., Wendling, Z. A., et al. (2024). *2024 Environmental Performance Index*. Yale Center for Environmental Law & Policy.
- Burck, J., Uhlich, T., Bals, C., Höhne, N., Wong, J., de Villafranca, M. J., & Hambrecht, L. (2025). *2026 Climate Change Performance Index Results. Monitoring climate change mitigations efforts in 63 countries plus the EU – covering more than 90% of the Global Greenhouse Gas Emissions*. GermanWatch.
- Center for Global Development (2025). *Commitment to Development Index 2025. Beyond aid cuts: the Policies that matter for development*. Center for Global Development.
- Economist Impact (2022). *Global Food and Security Index 2022*. Economist Impact.
- Economist Intelligence Unit (2024). *Democracy index 2024. What's wrong with representative democracy?* The Economist Intelligence Unit.
- Entman, R. M. (1993). Framing: Toward Clarification of a Fractured Paradigm. *Journal of Communication*, 43(4), 51–58.
- Esser, F., Engesser, S., Matthes, J., & Berganza, R. (2017). Negativity. I C. H. de Vreese, F. Esser & D. N. Hopmann (red), *Comparing Political Journalism* (sid. 71–91). London: Routledge.
- European Commission (2025). *European Innovation Scoreboard 2025*. Independent Expert Report. European Commission.
- European Institute for Gender Equality (2025). *Gender Equality Index 2025. Sharper data for a changing world*. European Institute for Gender Equality.
- Fund for Peace (2024). *Fragile States Index. Annual Report 2024*. Fund for Peace.
- Freedom House (2025). *Freedom in the world 2025. The uphill battle to safeguard rights*. The Freedom House.
- Georgetown Institute for Women, Peace and Security and Peace Research Institute Oslo (2025). *Women, Peace and Security Index 2025/26*. Georgetown Institute for Women, Peace and Security and Peace Research Institute Oslo.
- Global Risk Profile (2023a). *Global Corruption Index 2023*. Global Risk Profile.
- Global Risk Profile (2023b). *ESG Index 2023. Measure of Risks for 183 countries*. Global Risk Profile.
- Glüer, K., & Wikforss, Å. (2022). What is knowledge resistance? I J. Strömbäck, Å. Wikforss, K. Glüer, T. Lindholm & H. Oscarsson (red), *Knowledge resistance in high-choice information environments*. Routledge.
- Guess, A. M., Nyhan, B., & Reifler, J. (2020). Exposure to untrustworthy websites in the 2016 US election. *Nature Human Behaviour*, 4(5), 472–480.
- Gustafsson, L. (1999). Problemformuleringsprivilegiet. In *Valda skrifter, volym 4* (sid. 343–360). Natur & Kultur.
- Gwartney, J., Lawson, R., & Murphy, R. (2025). *Economic Freedom of the World 2025 annual report*. Fraser Institute.
- Howard, P. N. (2020). *Lie Machines: How to save democracy from troll armies, deceitful robots, junk news operations, and political operatives*. Yale University Press.
- IMD World Competitiveness Center (2025a). *IMD World Competitiveness Booklet 2025*. IMD World Competitiveness Center.
- IMD World Competitiveness Center (2025b). *IMD World Digital Competitiveness Ranking 2025*.

- Reconfiguring digital strategies amid trade fragmentation. IMD World Competitiveness Center.
- IMD World Competitiveness Center (2025c). *IMD World Talent Ranking 2025. Executive mobility in a volatile world*. IMD World Competitiveness Center.
- INSEAD & Portulans Institute (2025). *Global Talent Competitiveness Index 2025. Talent and resilience: Navigating an era of disruption*. INSEAD & Portulans Institute
- Institute for Economics & Peace (2024). *Global Peace Index 2024*. Institute for Economics & Peace.
- Iyengar, S., Lelkes, Y., Levendusky, M., Malhotra, N., & Westwood, S. J. (2019). The Origins and Consequences of Affective Polarization in the United States. *Annual Review of Political Science*, 22(1), 129–146.
- Johansson, B., & Strömbäck, J. (2023). *Kampen om mediebilden. Nyhetsjournalistik i valrörelsen 2018*. Institutet för mediestudier.
- Kavanagh, J., & Rich, M. D. (2018). *Truth decay. An initial exploration of the diminishing role of facts and analysis in American public life*. Rand.
- Kessler, G., Rizzo, S., & Kelly, M. (2020). *Donald Trump and his assault on truth. The President's falsehoods, misleading claims and flat-out lies*. Simon & Schuster.
- KidsRights Foundation (2024). *The KidsRights Index 2024*. KidsRights Foundation.
- KidsRights Foundation (2025). *The KidsRights Index 2025*. KidsRights Foundation.
- Kuklinski, J., H., Quirt, P. J., Jerit, J., & Rich, R. F. (2000). Misinformation and the currency of democratic citizenship. *Journal of Politics*, 62(3), 790–816.
- Kunda, Z. (1990). The case for motivated reasoning. *Psychological Bulletin*, 108(3), 480–498.
- Lee, N.-J., McLeod, D. M., & Shah, D. V. (2008). Framing Policy Debates: Issue Dualism, Journalistic Frames, and Opinions on Controversial Policy Issues. *Communication Research*, 35(5), 695–718.
- Legatum Institute (2023). *The 2023 Legatum Prosperity Index*. Legatum Institute.
- Lengauer, G., Esser, F., & Berganza, R. (2012). Negativity in Political News: A Review of Concepts, Operationalizations and Key Findings. *Journalism* 13(2), 179–202.
- Levendusky, M. (2013). *How partisan media polarize America*. University of Chicago Press.
- Lindgren, E., Damstra, A., Strömbäck, J., Tsfati, Y., Vliegenthart, R., & Boomgaarden, H. (2022). Uninformed or Misinformed? A Review of the Conceptual–Operational Gap Between (Lack of) Knowledge and (Mis)perceptions. I J. Strömbäck, Å. Wikforss, K. Glüer, T. Lindholm & H. Oscarsson (red), *Knowledge Resistance in High-Choice Information Environments*. Routledge.
- Lindgren, E., Lindholm, T., Vliegenthart, R., Boomgaarden, H., Damstra, A., Strömbäck, J., & Tsfati, Y. (2024). Trusting the facts: The role of framing, news media as a (trusted) source, and opinion resonance for perceived truth in statistical statements. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 10(4), 981–1004.
- Luntz, F. (2008). *Words that work. It's not what you say, it's what people hear*. Hyperion.
- Marietta, M., & Barker, D. C. (2019). *One nation, two realities. Dueling facts in American democracy*. Oxford University Press.
- McIntyre, L. (2018). *Post-truth*. MIT Press.
- Moffitt, B. (2015). How to Perform Crisis: A Model for Understanding the Key Role of Crisis in Contemporary Populism. *Government and Opposition*, 50(2), 189–217.
- Nickerson, R. S. (1998). Confirmation Bias: A Ubiquitous Phenomenon in Many Guises. *Review of General Psychology*, 2(2), 175–220.
- Notre Dame Global Adaptation Initiative (2024). *University of Notre Dame Global Adaptation Initiative Country Index. Technical Report*. Notre Dame Global Adaptation Initiative.
- Opinium (2025). *Opinium Global Entrepreneurship Index 2025. Strategic Insight Report*. Opinium.
- Portulans Institute (2024). *Network Readiness Index 2024. Building a digital tomorrow: Public-private partnerships for digital readiness*. Portulans Institute.
- Property Rights Alliance (2025). *International Property Rights Index 2025. Full report*. Property Rights Alliance.
- Rekker, R. (2021). The nature and origins of political polarization over science. *Public Understanding of Science*, 30(4), 352–368.
- Rosenfeld, S. (2019). *Democracy and truth. A short history*. University of Pennsylvania Press.
- Sachs, J. D., Lafortune, G., Fuller, G., & Iablonski, G. (2025). *Sustainable Development Report 2025. Financing sustainable development to 2023 and mid-century*. Sustainable Development Solutions Network.

- Schaffner, B. F., & Sellers, P. (red) (2010). *Winning with words. The origins and impact of political framing*. Routledge.
- SOM-institutet (2024). Svenska trender 1986–2024. SOM-institutet.
- Soroka, S., & McAdams, S. (2015). News, Politics, and Negativity. *Political Communication*, 32(1), 1–22.
- Soroka, S., Fournier, P., & Nir, L. (2019). Cross-National Evidence of a Negativity Bias in Psychophysiological Reactions to News. *PNAS*, 116(38), 18888–18892.
- Staender, A., Humprecht, E., & Esser, F. (2024). Alternative Media Vary Between Mild Distortion and Extreme Misinformation: Steps Toward a Typology. *Digital Journalism*, 12(6), 830–850.
- Social Progress Imperative & AITi Tiedemann Global (2025). AITi Global Social Progress Index 2025. AITi Tiedemann Global.
- SolAbility (2025). *The Global Sustainable Competitiveness Index 2025*. SolAbility.
- Strömbäck, J. (2013a). Svenska framtidsutmaningar. Slutrapport från regeringens Framtidskommission. Fritzes.
- Strömbäck, J. (2013b). *Framtidsutmaningar. Det nya Sverige*. Otto.
- Strömbäck, J. (2017). Mellan skönmålning och svartmålning: Sverige i en internationell jämförelse. Futurion.
- Strömbäck, J. (2022). Bortom kampen om verklighetsbilden: Sverige i en internationell jämförelse. Futurion.
- Strömbäck, J. (2024). Journalistikens nyhetsurval och nyhetsvärderingar. I M. Karlsson & J. Strömbäck (red), *Handbok i journalistikforskning*. Tredje upplagan (sid. 171–183). Studentlitteratur.
- Strömbäck, J., & Karlsson, M. (2017). Sjunkande förtroende för svenska medier? En analys av hur medborgarnas medieförtroende och betydelsen av partisympati har förändrats mellan 2014 och 2016. I L. Truedson (red), *Misstron mot medier* (sid. 84–99). Institutet för mediestudier.
- Strömbäck, J., & Åkerlund, M. (2025). This isn't journalism, it's propaganda! Patterns of news media bias accusations on Twitter, 2010–2020. *Digital Journalism*, 13(5), 970–989.
- Strömbäck, J., Boomgaarden, H., Broda, E., Damstra, A., Lindgren, E., Tsfati, Y., & Vliegenthart, R. (2022). From low-choice to high-choice media environments: Implications for knowledge resistance. I J. Strömbäck, Å. Wikforss, K. Glüer, T. Lindholm & H. Oscarsson (red) *Knowledge resistance in high-choice information environments* (sid. 49–68). Routledge.
- Strömbäck, J., Wikforss, Å., Glüer, K., Lindholm, T., & Oscarsson, H. (red) (2022). *Knowledge resistance in high-choice information environments*. Routledge.
- Sude, D., & Knobloch-Westerwick, S. (2022). Selective exposure and attention to attitude-consistent and attitude-discrepant information: Reviewing the evidence. In *Knowledge resistance in high-choice information environments* (sid. 88–105). Routledge.
- Taggart, P. (2000). *Populism*. Buckingham: Open University Press.
- Tax Foundation (2024). *International Tax Competitiveness Index 2025*. Tax Foundation.
- Transparency International (2025). *Corruptions Perceptions Index 2024*. Transparency International.
- Tsfati, Y., Vliegenthart, R., Strömbäck, J., & Lindgren, E. (2025). An asymmetrical reinforcing spiral? Disentangling the longitudinal dynamics of media use and mainstream media trust. *Journal of Communication*, 75(1), 16–26.
- Törnberg, P., & Chueri, J. (2025). When Do Parties Lie? Misinformation and Radical-Right Populism Across 26 Countries. *The International Journal of Press/Politics*, 19401612241311886.
- UNDP (2025). *Human Development Report 2025*. UNDP.
- Vásquez, I., Mitchell, M. D., Murphy, R., & Sutter Schneider, G. (2025). *The Human Freedom Index 2025. A global measurement of personal, civil, and economic freedom*. Cato Institute & Fraser Institute.
- Wikforss, Å. (2021). *Därför demokrati. Om kunskapen och folkstyret*. Fri Tanke.
- World Economic Forum (2024). *Travel and Tourism Development Index 2024. Insight Report*. World Economic Forum.
- World Economic Forum (2025). *Global Gender Gap Report 2025*. World Economic Forum.
- World Intellectual Property Organization. *Global Innovation Index 2025. Innovation at a crossroads*. WIPO.
- World Justice Project (2025). *Rule of Law Index 2025*. World Justice Project.
- Young, D. G. (2023). *Wrong. How media, politics, and identity drive our appetite for misinformation*. John Hopkins University Press.
- Åkerlund, M. (2023). The Sweden paradox: US far-right fantasies of a dystopian utopia. *Journal of Ethnic and Migration Studies*, 1–20.

Futurion är tankesmedjan för framtidens arbetsliv.
Vi vill bidra med kunskap och stimulera debatt i
frågor som rör tjänstemännens framtida utmaningar
på arbetsmarknaden.

FUTURION 